

Pekka Korhonen

* 26.11.1944 † 24.1.2024

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun tieto- ja palvelujohtamisen laitoksen emeritusprofessori Pekka Korhonen kuoli 24. tammikuuta 2024, 79 vuoden ikäisenä pitkäikäisen sairauden murtamana. Hän oli syntynyt Kuopiossa 26. marraskuuta 1944. Korhosen syntymän aikoihin Suomi oli juuri solminut välirauhan ja maa oli köyhä ja sodan runtelema. Hän asui yksinhuoltajaäitinsä kanssa Kuopiossa vaatimattomissa oloissa. Ikäluokat olivat suuria ja kavereita oli paljon. Mutta ei ollut itsestään selvää, että lahjakkaatkaan lapset hakeutuisivat opintielle. Pekka Korhonen oli ilmeisesti ainut, joka hänen kaveripiiristään hakeutui oppikouluun ja myöhemmin yliopistoon opiskelemaan.

Kirjoitettuaan ylioppilaaksi Kuopiossa Korhonen aloitti matematiikan opinnot Helsingin yliopistossa. Matematiikka oli 1960-luvulla suosittu aine ja luentosalit olivat täynnä. Korhonen erottautui lahjakkaana opiskelijana ja valmistui varsin nopeasti filosofian maisteriksi 1960-luvun loppupuolella. Hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Helsingin yliopiston laskentakeskus, jossa hän työskenteli kymmenen vuotta. Pekka Korhosen väitöskirja *A Stepwise Procedure for Multivariate Clustering* hyväksyttiin valtiotieteellisessä tiedekun-

nassa vuonna 1977 tarjoten uusia akateemisia työmahdollisuuksia Helsingin yliopiston laskentakeskuksen rinnalle.

Pekka Korhosen ja Jyrki Walleniuksen vuosikymmeniä kestänyt katkeamaton tieteellinen yhteistyö alkoi sattuman oikusta syksyllä 1978 heidän vietettyään vuoden samanaikaisesti silloisessa Vaasan kauppakorkeakoulussa. Heidän poikkeuksellisen pitkäaikainen ja tiivis yhteistyö jatkui Korhosen kuolemaan asti, vaikka monet vuodet he toimivat eri yliopistoissa ja asuivat eri maissa. Korhosen ja Walleniuksen yhteistyö laajeni nopeasti käsittämään tärkeitä ulkomaisia yhteistyökumppaneita ja jatko-opiskelijoita.

Pekka Korhonen oli sielultaan tutkija. Hänen tieteellinen tuotantonsa oli laajaa keskittyen usean tavoitteen optimointiongelmiin ratkaisemiseen ja tuottavuusanalyysiin. Tällaisissa optimointiongelmissä yksikäsitteinen optimiratkaisu korvataan ns. tehokkaalla tai Pareto-optimaalisella pinnalla. Korhosen ehkä merkittävimmät tutkimukset koskivat sitä, miten Pareto-optimaalisella pinnalla voidaan liikkua ja löytää päätöksentekijän kannalta paras ratkaisu. Tämä oli erityisen merkittävää ottaen huomioon 1970- ja 1980-lukujen tietotekniikan tason. Tuohon aikaan ei

ollut helppoa konstruoida vuorovaikutteisia (man-machine) algoritmeja. Korhonen oli aktiivinen päätöksenteon tukijärjestelmien kehittäjä, josta työstä hän myös sai palkintoja. Hän ymmärsi jo varhain, että päätöksenteko ei ole vain matematiikkaa, vaikka matematiikka on tärkeää, vaan päätöksenteon psykologialla on siinä myös tärkeä merkitys. Vaikka Korhonen oli luonteeltaan ”teoreetikko”, hän oli mukana lukuisissa soveltavissa tutkimusprojekteissa, joissa hänen kehittämiään algoritmeja sovellettiin käytännön ongelmien ratkomisessa.

Korhonen teki pääasiallisen uransa Helsingin kauppakorkeakoulussa. Hän tuli Helsingin kauppakorkeakouluun vuonna 1979 apulaisprofessorin viranhoitajaksi oppiaineeseen systeemit. Tilastotieteen professoriksi hänet nimitettiin vuonna 1988, jossa virassa hän toimi eläkkeelle jäämiseensä asti. Korhosen monitavoitteista päätöksentekoa koskeneen kurssin suoritti vuosien varrella moni tuleva päättäjä, muun muassa Helsingin kaupunginjohtaja Jussi Pajunen.

Korhonen toimi usean vuoden Kauppakorkeakoulun tohtorihjelman ja tohtorikoulutuskeskuksen johtajana 2000-luvulla. Hänen aikanaan Kauppakorkeakoulun vuosittainen tohtorituotanto nousi yli 30:een, kun vielä 1980-luvulla oli vuosia, jolloin kukaan ei väitellyt. Korhonen oli hyvä ohjaaja ja mentori lukuisille jatko-opiskelijoille, jotka mielellään työskentelivät hänen kanssaan. Hän modernisoi tohtorikoulutuksen, nosti laatuvaatimukset kansainväliselle tasolle ja auttoi tohtoropiskelijoita soveltamaan moderneja tilastollisia metodeja. Korhonen palkittiin kahdesti Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön ”vuoden ohjaaja”-palkinnolla. Jatkokoulutukseen liittyi myös menestyk-

sekäs tutkijakoulu (”Graduate School”) silloisen Teknillisen korkeakoulun systemianalyysin laboratorion kanssa. Korhonen jäi eläkkeelle marraskuussa 2012, mutta oli senkin jälkeen edelleen aktiivinen tutkija.

Korhonen toimi International Society on Multiple Criteria Decision Making -seuran kolmantena presidenttinä vuodet 1996–2000. Hänet palkittiin myös seuran George Cantor-tiedepalkinnolla vuonna 1994. Korhonen oli Suomen Operaatitutkimusseuran kunniapuheenjohtaja – seuran, jonka perustavaan kokoukseen hän viisikymmentä vuotta sitten osallistui. Suomalaisen Tiedekatemian jäseneksi Pekka Korhonen kutsuttiin vuonna 2001. Hänellä oli elämänsä aikana useita kotimaisia luottamustehtäviä, hän toimi muun muassa usean vuoden ajan Professoriliiton valtuustossa.

Korhonen toimi vierailevana professorina 1990-luvun alussa Georgian yliopistossa Yhdysvalloissa. International Institute for Applied Systems Analysis-instituutissa Wienin ulkopuolella hän toimi Decision Analysis and Support (DAS)-projektin johtajana vuodet 1997 ja 1998.

Pekan kuolema on suuri menetys kansainväliselle tiedeyhteisöllemme, mutta myös Kauppakorkeakoululle. Pekan panos oli erittäin merkittävä Kauppakorkeakoulun tohtorikoulutuksessa, kansainvälistymisessä sekä erityisesti laatu-julkaisukulttuurin edistämisessä. Pekka toimi yhteistyökumppanina ja esikuvana nuoremmille tutkijasukupolville. Pekka oli Jyrki Walleniuksen kanssa ensimmäisiä kauppakorkeakoululaisia, jotka julkaisivat ”alansa huippujulkaisuissa”; tosin siihen aikaan niistä ei käytetty tätä termiä. Pekan jäädessä eläkkeelle Kauppakorkeakoulusta oli muodostunut kansainvälinen laatu-kauppa-

korkeakoulu. Pekalla oli keskeinen rooli tässä prosessissa.

Me kaikki Pekan yhteistyökumppanit ja opiskelijat koimme olevamme etuoikeutettuja, koska meillä oli mahdollisuus työkennellä Pekan kanssa niin pitkään. Kai-

paamme häntä ja tulemme aina muistamaan hänet.

Pekkaa jäävät kaipaamaan hänen vaimonsa Kaiju, seitsemän lasta, 13 lastenlasta, ja laaja ystävä- ja yhteistyökumppanien verkosto.

Jyrki Wallenius ja Eero Kasanen